

HET OPZETTEN VAN EEN METHODE VOOR MONITORING EN EVALUATIE 2: ANALYSE VAN KWALITATIEVE GEGEVENS

Ontwerpgericht actieonderzoek, kennisclip 5

Dr. Jeroen S. Rozendaal

Juni 2020

INHOUD

- Thematiseren
- Datamatrix
- Verticaal vergelijken
- Horizontaal vergelijken
- Kwantificeren
- Quick & dirty
- Rapporteren

UITVOERINGSFASE

Uitvoeren, data verzamelen en interpreteren

Uitvoeren van
mijn les(sen)/
prototype

Gegevens verzamelen
over de impact
hiervan
in de praktijk
(mechanismen & outcomes)

Interpreteren van
gegevens en **consequenties**
hieraan verbinden voor mijn
volgende les/handelen

ANALYSE VAN KWALITATIEVE GEGEVENS: THEMATISEREN (STAP I)

- Naast ruwe data (opnames, transcripties, uitgewerkte opdrachten, ...) twee documenten:
  - Een '**themalijs**t' waarop je bijhoudt welke thema's in je data je onderscheidt en hoe je die definieert.
    - Deze themalijs kan je *voorafgaand* aan het analyseren opstellen (top down - op basis van literatuur; 'deductie') *tijdens* het analyseren (bottom up - op basis van je gegevens; 'inductie') of *beiden*.
  - Een '**datamatrix**' waarin je per leerling per thema quotes plaatst (of samenvattingen/parafraseringen daarvan).

VOORBEELD THEMATISEREN

Quotes uit interviews met docenten over ICT.

- LK1: “Ik ben er niet van overtuigd dat leerlingen meer gemotiveerd raken door het gebruik van ICT. ICT maakt mijn les efficiënter, maar ik vraag me af of de les er aantrekkelijker van wordt. ICT is voor leerlingen heel normaal. Ik denk wel dat leerlingen zullen zeggen dat ze een saaie les gehad hebben als er geen ICT gebruikt wordt. Maar hun motivatie voor mijn vak is niet toe te schrijven aan het gebruik van ICT.”
- LK2: “Ik gebruik veel het smartbord. Het lukt mij om goede filmpjes en sites te vinden ter ondersteuning van mijn vak. In mijn les gebruik ik ook vaak Kahoot. De leerlingen maken zelf de quizjes over de leerstof, die we vervolgens met de hele klas afnemen en beoordelen.”
- LK 3” “Ik zou zelf graag meer gebruik willen maken van ICT, maar het ontbreekt me aan praktische vaardigheden.”
- LK 4: “De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les. Het maakt de stof duidelijker en het versterkt mijn uitleg.”
- LK 5: “Overigens vinden niet alle leerlingen dit (ICT) leuk. Zij werken liever op een andere manier met papieren stencils bijvoorbeeld.”

VOORBEELD THEMATISEREN

Quotes uit interviews met docenten over ICT.

- LK1: “Ik ben er niet van overtuigd dat leerlingen meer gemotiveerd raken door het gebruik van ICT. ICT maakt mijn les efficiënter, maar ik vraag me af of de les er aantrekkelijker van wordt. ICT is voor leerlingen heel normaal. Ik denk wel dat leerlingen zullen zeggen dat ze een saaie les gehad hebben als er geen ICT gebruikt wordt. Maar hun motivatie voor mijn vak is niet toe te schrijven aan het gebruik van ICT.”
- LK2: “Ik gebruik veel het smartbord. Het lukt mij om goede filmpjes en sites te vinden ter ondersteuning van mijn vak. In mijn les gebruik ik ook vaak Kahoot. De leerlingen maken zelf de quizjes over de leerstof, die we vervolgens met de hele klas afnemen en beoordelen.”
- LK 3” “Ik zou zelf graag meer gebruik willen maken van ICT, maar het ontbreekt me aan praktische vaardigheden.”
- LK 4: “De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les. Het maakt de stof duidelijker en het versterkt mijn uitleg.”
- LK 5: “Overigens vinden niet alle leerlingen dit (ICT) leuk. Zij werken liever op een andere manier met papieren stencils bijvoorbeeld.”

Mogelijke thema's

Zet ICT in

Soort ICT gebruik

ICT motiveert

ICT bevordert leskwaliteit

ICT bevordert efficiency van de les

DATAMATRIX

Thema	Respondent 1	Respondent 2	Respondent 3	Respondent 4	Respondent 5	Samenvatting
Zet ICT in	ICT maakt mijn les efficiënter ICT is voor leerlingen heel normaal	Ik gebruik veel het smartbord.	Ik zou zelf graag meer gebruik willen maken van ICT, maar het ontbreekt me aan praktische vaardigheden	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	Ja	
Soort ICT gebruik	Geen info	Smartbord, filmpjes en sites, Kahoot. De leerlingen maken zelf de quizjes over de leerstof, die we vervolgens met de hele klas afnemen en beoordelen.	--	Animaties en filmpjes		
ICT motiveert	Ik ben er niet van overtuigd dat leerlingen meer gemotiveerd raken door het gebruik van ICT ik vraag me af of de les er aantrekkelijker van wordt Ik denk wel dat leerlingen zullen zeggen dat ze een saaie les gehad hebben als er geen ICT gebruikt wordt. Maar hun motivatie voor mijn vak is niet toe te schrijven aan het gebruik van ICT."	--	--		Overigens vinden niet alle leerlingen dit (ICT) leuk. Zij werken liever op een andere manier met papieren stencils bijvoorbeeld	
ICT bevordert leskwaliteit		Het lukt mij om goede filmpjes en sites te vinden ter ondersteuning van mijn vak.		Het maakt de stof duidelijker en het versterkt mijn uitleg		
ICT bevordert efficiency van de les	ICT maakt mijn les efficiënter		--	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.		
Samenvatting						

VERTICAAL VERGELIJKEN

Thema	Respondent 1	Respondent 2	Respondent 3	Respondent 4	Respondent 5	Samenvatting
Zet ICT in						
Soort ICT gebruik						
ICT motiveert						
ICT bevordert leskwaliteit						
ICT bevordert efficiency van de les						
Samenvatting	R1 maakt gebruik van ICT in de les maar het is niet duidelijk hoe dit wordt ingezet. R1 gelooft dat de les er efficiënter van wordt, maar is niet overtuigd van de motiverende werking ervan. Vermoedelijk omdat ICT voor hen heel normaal is.	R2 maakt gebruik van ICT in de les: smartboard, filmpjes, sites en quizjes. Leerlingen ontwerpen quizjes die met de klas worden afgenomen en beoordeeld. R2 vindt dat ICT de leskwaliteit bevordert.	R3 maakt weinig gebruik van ICT in de les als gevolg van het gebrek aan praktische vaardigheden op dit gebied.	R4 maakt gebruik van ICT in de les: animaties en filmpjes. R3 vindt dat ICT zowel de leskwaliteit als de efficiency van de les bevordert.	R5 maakt gebruik van ICT in de les maar constateert dat niet alle leerlingen dit leuk vinden en liever op een andere manier werken.	

HORIZONTALAAL VERGELIJKEN (STAP 2)

Thema	R 1	R 2	R 3	R 4	R 5	Samenvatting
Zet ICT in	ICT maakt mijn les efficiënter	Ik gebruik veel het smartbord.	Ik zou zelf graag meer gebruik willen maken van ICT, maar het ontbreekt me aan praktische vaardigheden	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	Ja	
Soort ICT gebruik	--	Smartbord, filmpjes en sites, Kahoot. De leerlingen maken zelf de quizjes over de leerstof, die we vervolgens met de hele klas afnemen en beoordelen.	--	Animaties en filmpjes	--	
ICT motiveert	Ik ben er niet van overtuigd dat leerlingen meer gemotiveerd raken door het gebruik van ICT ik vraag me af of de les er aantrekkelijker van wordt Ik denk wel dat leerlingen zullen zeggen dat ze een saaie les gehad hebben als er geen ICT gebruikt wordt. Maar hun motivatie voor mijn vak is niet toe te schrijven aan het gebruik van ICT."	--	--	--	Overigens vinden niet alle leerlingen dit (ICT) leuk. Zij werken liever op een andere manier met papieren stencils bijvoorbeeld	
ICT bevordert leskwaliteit	--	Het lukt mij om goede filmpjes en sites te vinden ter ondersteuning van mijn vak.	--	Het maakt de stof duidelijker en het versterkt mijn uitleg	--	
ICT bevordert efficiency van de les	ICT maakt mijn les efficiënter	--	--	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	--	

HORIZONTALAAL VERGELIJKEN (STAP 2)

Thema	R 1	R 2	R 3	R 4	R 5	Samenvatting
Zet ICT in	ICT maakt mijn les efficiënter	Ik gebruik veel het smartbord.	Ik zou zelf graag meer gebruik willen maken van ICT, maar het ontbreekt me aan praktische vaardigheden	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	Ja	
Soort ICT gebruik	--	Smartbord, filmpjes en sites, Kahoot. De leerlingen maken zelf de quizjes over de leerstof, die we vervolgens met de hele klas afnemen en beoordelen.	--	Animaties en filmpjes	--	
ICT motiveert	Ik ben er niet van overtuigd dat leerlingen meer gemotiveerd raken door het gebruik van ICT ik vraag me af of de les er aantrekkelijker van wordt Ik denk wel dat leerlingen zullen zeggen dat ze een saaie les gehad hebben als er geen ICT gebruikt wordt. Maar hun motivatie voor mijn vak is niet toe te schrijven aan het gebruik van ICT."	--	--	--	Overigens vinden niet alle leerlingen dit (ICT) leuk. Zij werken liever op een andere manier met papieren stencils bijvoorbeeld	
ICT bevordert leskwaliteit	--	Het lukt mij om goede filmpjes en sites te vinden ter ondersteuning van mijn vak.	--	Het maakt de stof duidelijker en het versterkt mijn uitleg	--	
ICT bevordert efficiency van de les	ICT maakt mijn les efficiënter	--	--	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	--	

HORIZONTALAAL VERGELIJKEN (STAP 2)

Thema	R 1	R 2	R 3	R 4	R 5	Samenvatting
Zet ICT in	ICT maakt mijn les efficiënter	Ik gebruik veel het smartbord.	Ik zou zelf graag meer gebruik willen maken van ICT, maar het ontbreekt me aan praktische vaardigheden	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	Ja	Bijna alle respondenten zetten ICT in hun les in
Soort ICT gebruik	--	Smartbord, filmpjes en sites, Kahoot. De leerlingen maken zelf de quizjes over de leerstof, die we vervolgens met de hele klas afnemen en beoordelen.	--	Animaties en filmpjes	--	Respondenten gebruiken bijvoorbeeld het smartboard, filmpjes, sites en Kahoot.
ICT motiveert	Ik ben er niet van overtuigd dat leerlingen meer gemotiveerd raken door het gebruik van ICT ik vraag me af of de les er aantrekkelijker van wordt Ik denk wel dat leerlingen zullen zeggen dat ze een saaie les gehad hebben als er geen ICT gebruikt wordt. Maar hun motivatie voor mijn vak is niet toe te schrijven aan het gebruik van ICT."	--	--	--	Overigens vinden niet alle leerlingen dit (ICT) leuk. Zij werken liever op een andere manier met papieren stencils bijvoorbeeld	Het motiverende effect van ICT in de les wordt door geen van de respondenten onderschreven en door sommigen betwijfeld.
ICT bevordert leskwaliteit	--	Het lukt mij om goede filmpjes en sites te vinden ter ondersteuning van mijn vak.	--	Het maakt de stof duidelijker en het versterkt mijn uitleg	--	Enkele respondenten geven aan dat ICT hun leskwaliteit bevordert.
ICT bevordert efficiency van de les	ICT maakt mijn les efficiënter	--	--	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	--	Enkele respondenten geven aan dat ICT de efficiency van hun les bevordert.

OPTIONEEL: KWANTIFICEREN

Thema	R 1	R 2	R 3	R 4	R 5	Samenvatting
Zet ICT in	ICT maakt mijn les efficiënter	Ik gebruik veel het smartbord.	Ik zou zelf graag meer gebruik willen maken van ICT, maar het ontbreekt me aan praktische vaardigheden	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	Ja	VIJF VAN DE VIJF respondenten zetten ICT in hun les in
Soort ICT gebruik	--	Smartbord, filmpjes en sites, Kahoot. De leerlingen maken zelf de quizjes over de leerstof, die we vervolgens met de hele klas afnemen en beoordelen.	--	Animaties en filmpjes	--	Aangegeven toepassingen zijn: - smartboard (1/5) - filmpjes (2/5) - sites (2/5) - kahoot (1/5)
ICT motiveert	Ik ben er niet van overtuigd dat leerlingen meer gemotiveerd raken door het gebruik van ICT ik vraag me af of de les er aantrekkelijker van wordt Ik denk wel dat leerlingen zullen zeggen dat ze een saaie les gehad hebben als er geen ICT gebruikt wordt. Maar hun motivatie voor mijn vak is niet toe te schrijven aan het gebruik van ICT."	--	--	--	Overigens vinden niet alle leerlingen dit (ICT) leuk. Zij werken liever op een andere manier met papieren stencils bijvoorbeeld	Het motiverende effect van ICT in de les wordt door geen van de respondenten onderschreven en door TWEE VAN DE VIJF betwijfeld.
ICT bevordert leskwaliteit	--	Het lukt mij om goede filmpjes en sites te vinden ter ondersteuning van mijn vak.	--	Het maakt de stof duidelijker en het versterkt mijn uitleg	--	TWEE VAN DE VIJF resp. geven aan dat ICT hun leskwaliteit bevordert.
ICT bevordert efficiency van de les	ICT maakt mijn les efficiënter	--	--	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	--	TWEE VAN DE VIJF resp. geven aan dat ICT de efficiency van hun les bevordert.

OPTIONEEL: SNELLE (TUSSENTIJDSE) ANALYSE (POSITIEF, NEUTRAAL, NEGATIEF)

Thema	R 1	R 2	R 3	R 4	R 5	Samenvatting
Zet ICT in	ICT maakt mijn les efficiënter	Ik gebruik veel het smartbord.	Ik zou zelf graag meer gebruik willen maken van ICT, maar het ontbreekt me aan praktische vaardigheden	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	Ja	4 positief 1 negatief 0 geen uitspraak
Soort ICT gebruik	--	Smartbord, filmpjes en sites, Kahoot. De leerlingen maken zelf de quizjes over de leerstof, die we vervolgens met de hele klas afnemen en beoordelen.	--	Animaties en filmpjes	--	2 positief 3 negatief 3 geen uitspraak
ICT motiveert	Ik ben er niet van overtuigd dat leerlingen meer gemotiveerd raken door het gebruik van ICT ik vraag me af of de les er aantrekkelijker van wordt Ik denk wel dat leerlingen zullen zeggen dat ze een saaie les gehad hebben als er geen ICT gebruikt wordt. Maar hun motivatie voor mijn vak is niet toe te schrijven aan het gebruik van ICT."	--	--	--	Overigens vinden niet alle leerlingen dit (ICT) leuk. Zij werken liever op een andere manier met papieren stencils bijvoorbeeld	0 positief 2 negatief 3 geen uitspraak
ICT bevordert leskwaliteit	--	Het lukt mij om goede filmpjes en sites te vinden ter ondersteuning van mijn vak.	--	Het maakt de stof duidelijker en het versterkt mijn uitleg	--	2 positief 0 negatief 3 geen uitspraak
ICT bevordert efficiency van de les	ICT maakt mijn les efficiënter	--	--	De animaties en filmpjes dragen bij aan de efficiëntie in mijn les.	--	2 positief 0 negatief 3 geen uitspraak

VOORBEELD FOUTENANALYSE

Thema	Respondent 1	Respondent 2	Respondent 3	Respondent 4	Respondent 5	Samenvatting
<i>Totaal aantal lijstwoorden gebruikt in het verhaal</i>						
<i>Gebruikte lijstwoorden (code) in het verhaal</i>						
<i>Aantal spelfouten gemaakt in lijstwoorden</i>						
<i>Aantal lijstwoorden qua betekenis verkeerd gebruikt</i>						
<i>Onderwerp verhaal</i>						
<i>Tekstlengte</i>						
<i>Genre</i>						
<i>Et cetera</i>						
Samenvatting						

WENKEN VOOR RAPPORTAGE I

- Grote matrix niet in de hoofdtekst, eventueel opnemen in een bijlage.
- Resultaten in hoofdtekst zo neutraal mogelijk beschrijven (zie samenvattingen) en of zo objectief mogelijk (meer, minder, evenveel, groter, kleiner, niet, wel) en interpreteer (nog) niet.
- Deze beschrijvingen in de hoofdtekst illustreren met een sprekende quote.
  - Voorbeeld: Het motiverende effect van ICT in de les wordt door geen van de respondenten onderschreven en door twee van de vijf respondenten betwijfeld. *“Ik denk wel dat leerlingen zullen zeggen dat ze een saaie les gehad hebben als er geen ICT gebruikt wordt. Maar hun motivatie voor mijn vak is niet toe te schrijven aan het gebruik van ICT.”* (Leraar).
- Getoonde kwantificering noem je ‘frequenties’ = hoe vaak komt iets voor?
- Kunnen eventueel ook worden weergegeven in een grafiek.
- Vermijd het berekenen percentages bij kleine onderzoeksgroepen, want deze zijn misleidend. Vergelijk:
  - 3 van 5 respondenten was het eens met de stelling
  - $3/5 * 100 = 60\%$ van de respondenten was het eens met de stelling. (Voelt als veel meer dan 3 van 5).

WENKEN VOOR RAPPORTAGE 2

- Rapporteer de resultaten van je analyses bij voorkeur aan de hand van je deelvragen als die er zijn.
- Rapporteer alleen gegevens die een rol spelen in je betoog. Zet de rest zo nodig in een bijlage.
- Geef bij tabellen en figuren duidelijk in de begeleidende tekst aan wat de lezer daarin zou moeten zien.
- Probeer gegevens zo efficiënt mogelijk weer te geven (bijvoorbeeld de resultaten van meerdere analyses plaatsen in één overzichtstabel).

CALL TO ACTION!

- Maak bij het ontwikkeling van onderzoekinstrumenten ook meteen een voorlopige themalijst.
- Probeer je themalijst ook uit!
- Probeer tussentijds je gegevens steeds te analyseren, want op basis daarvan kan je ook je aanpak in de klas bijsturen.
- Verfijn zo ook steeds meer je themalijst of analysekader
- Houd aanpassingen goed bij in je logboek. Ze komen van pas bij je reflectie aan het einde van je onderzoek!

A background image showing multiple hands of various skin tones giving thumbs up. The hands are positioned at different heights and angles, creating a sense of a crowd or group. A white rectangular box with a black border is centered over the image, containing the text.

BEDANKT VOOR JE AANDACHT